

EXTRAVAGANTIUM COMMUNIIUM LIBER TERTIUS.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM.

TITULUS I.

I. JOANNES XXII. [c. an. 1322.
Aventoni.]

Pramissa Musica artis plurima laude, Cantorum lasciva melodia reprobatur, qui contra honestatem Clericalem, quod ore cantabant, gestibus simulabant. Et Cantores ipsi, tam exempti, quam non exempti, per octo dies ab officio suspenduntur. Possent etiam hac Extravagans apte locari sub tit. De celebratione Miss.

Eccl. 47.

D O C T A Sanctorum Patrum decrevit auctoritas, ut in divine laudis officii, que debite servituti obsequio exhibentur, cunctorum mens vigilet, sermo non cesset, & modesta psallentium gravitas placida modulatione decantet. Nam in ore eorum dulcis resonabat sonus. Dulcis quippe omnino sonus in ore psallentium resonat, cum Deum corde suscipiunt, dum loquuntur verbis: in ipsum quoque cantibus devotionem accendant: inde etenim in Ecclesiis Dei psalmodia cantanda precipitur, ut Fidelium devotio excitetur; in hoc nocturnum diurnumque Officium, & Missarum celebritates assidue Clero ac populo sub maturo tenore, distinctaque gradatione cantantur, ut eadem distinctione collibent, & maturitate delectent. Sed nonnulli novella schola discipuli, dum temporibus mensurandis invigilant, novis notis intendunt, fingere suas, quam antiquas cantare malunt, in semibreves & minimas Ecclesiastica cantantur, discantibus lubricant, triplis & motibus vulgaribus nonnquam inculcant, adeo ut interdum antiphonarii, & gradualis fundamenta despiciant, ignorent super quo adificant, tonos nesciant, quos non discernunt imò confundunt; cum ex earum multitudine notarum ascensiones pudice, descensionisque temperate, plani cantus, quibus tunc ipsi feceruntur, adinvicem obfuscantur: currunt enim, & non quietantur; aures inebriant, & non medentur; gestibus simulant quod deponunt, quibus devotio querenda contemnitur, vitanda lascivia propalatur. Non enim inquit frustra ipse Boetius, Lascivus animus, vel lascivioribus delectatur modis, vel eisdem saepe audiens emollitur, & frangitur. Hoc ideo dudum nos, & Fratres nostri correctione indigere percepimus, hoc relezare, imò prorsus abicere, & ab eadem Ecclesia Dei proligare efficacius properamus. Quocirca de ipsorum Fratrum consilio dilucide precipimus, ut nullus deinceps talia, vel his similia in dictis Officiis, præsertim Horis Canonicis, vel cum Missarum solennia celebrantur, attentare præsumat. Si quis vero contra fecerit, per Ordinarios locorum ubi ista commissa fuerint, vel deputandos ab eis in non exemptis, in exemptis vero per Præpositos seu Prælatos suos, ad quos alias correctio, & punicio culpæ, & excessuum hujusmodi, vel similium pertinere dignoscitur; vel deputandos ab eisdem per suspensionem ab officio per octo dies, auctoritate hujus Canonis, puniatur. Per hoc autem non intendimus prohibere, quin interdum diebus festis præcipue, sive solennibus in Missis, & præfatis Divinis Officiis aliqua consonantia, quæ melodiam sapiunt, putâ octavæ, quintæ, quartæ, & hujusmodi supra cantum Ecclesiasticum simplicem profertantur: sic camen, ut ipsius cantus integritas sibi liberata permaneat, & nihil ex hoc de bene morata Musica immutetur, maxime cum hujusmodi consonantia auditum demulceant, devotionem provocent, & psallentium Deo animos torpere non sinant. Actum & datum, &c.

DE PRÆBENDIS ET DIGNITATIBUS.

TITULUS II.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1295. Romæ.]

Cum Beneficia in civita vacantia idoneis debeant conferri

personis, illorum collationem Papa sibi reservat. Vide cap. 2. & 3. & cap. Præfenti. eod. tit. lib. 6.

P R A E B E N D A sollicitudinis studio ducimur, ut Dignitates, Personatus, Præbendæ, aliisque Beneficia Ecclesiastica cum cura, vel sine cura, quæ apud Sedem Apostolicam vacare noscuntur, personis conferantur idoneis; per quas in eis debita impendantur obsequia, & Divinorum cultus exerceatur sollicitè in eisdem. Inde fit, quod nos hujusmodi Dignitates, Personatus, Præbendas, & alia Ecclesiastica Beneficia, quæ apud Sedem eandem intra unum mensem à data præsentium hæcenus in curia vacaverint computandum, & quæ ex nunc apud eam vacaverint, in futurum provisioni Sedis ejusdem auctoritate Apostolica referamus: decernentes ex nunc irritum & inane, si secus in hac parte scienter vel ignoranter, per quemcunque seu quoscunque, Apostolica, vel alia quavis auctoritate contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Lateran. 111. Nonas Maji, anno primo.

II. CLEMENS V. [c. an. 1306. in
Tuscia.]

Provisiones sub titulo Commenda factas de Ecclesiis Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, Episcopalibus, & Monasteriis ad petitionem Regum vel quoruncunque Magnatum, revocet.

E X superræ Providentiæ Majestatis, cujus universa dispositione reguntur, ad Apostolicæ præminentiæ Dignitatis, licet insufficientibus meritis, evocati, gregem Dominicum nostræ vigilantie creditum undique contemplamur; illiisque salubri studemus Pastoris more vigili (quantum nobis ex alto permittitur) observantia custodire, ut de illo possimus ad ipsius laudem, cujus exercemus vices in terris, dignam in extremo iudicio reddere rationem. Ideoque nos diligens cura sollicitat, continua pulsat instantia, & curiosa sollicitudo perurget, ut circa Fidelium statum salubriter dirigendum sic efficacibus studiis & promptis operibus intendamus, quod per nostræ cooperationis ministerium erga sanctam Matrem Ecclesiam devotio filiorum crescet, ipsorum cessent gravamina, & tranquillitas ei proveniat incrementum: quod tunc rectè agere credimus, cum molestis eventibus viam præcludimus, indirecta dirigimus, subtrahimus noxia, & salubria procuramus. Sanè pridem nos, licet insufficientibus meritis ad summum Apostolatus apicem, sicut Domino placuit, evocati; ab ipso nostræ promotionis exordio antiquæ notitiæ Regum, Prælatorum, Magnatum, & aliorum nobilium personarum Ecclesiasticarum & Secularium memores existentes, ac ipsorum aliquibus, tum quia in terris morantes eorum gradum hujusmodi promotionis affectibus ducebamus; tum quia solite ad eos amicitie specialibus affectibus ducebamus: Aliquibus verò ex affluente Romanorum Pontificum liberalitate, quam in suis exercere sunt soliti novitatibus, volentes honoris & liberalitatis affluentia complacere, ad eorum importunas tamen & multiplicatas precum instantias, nonnullis Clericis, & personis Ecclesiasticis, Religiosis & Secularibus diversorum Ordinum, dignitatis, conditionum & statum Patriarchales, Archiepiscopales & Episcopales, Ecclesias ac Monasteria destituta Pastoribus, sub commendæ, vel custodia seu curæ vel guardiæ, ut ad administrationis titulo, nomineve notabili duximus perpetuò, ad vitam, seu ad certi temporis spatium committenda, super his, an tales videlicet tantisque gratias per nos fieri decuisset, variorum arduorum negotiorum multiplicitate distracti, usque ad tempus, quo inhiuitate fatis periculosa nos his diebus visitavit Omnipotens; nequivimus cogitare plenariè. Verum in debilitate ipsius ægritudinis constituti, à negotiorum utronque discussione semoti, ad hoc sub diligenti examine direximus aciem nostræ mentis, demumque prospectivus evidenter, quod Ecclesiarum & Monasteriorum eorumdem cura negligitur, bona & iura dissipantur ipsorum, ac subjectis eis personis & populis spiritualiter plurimum & temporaliter derogatur, eisque redundant ad noxam, quæ dicebantur cedere ad profectum: ac nendum ipsis, sed etiam Romanæ Matri Ecclesiæ, quæ, disponente Domino, ipsorum caput fore dignoscitur & magistra, graviora inde futura timentur pericula. Nolentes igitur his tot & tantis dispendiis ulterius causam relinquere; sed volentes potius opportunum & debitum in hac parte remedium adhibere:

omnes

omnes & singulas promissiones hujusmodi per nos, ut præmittitur, factas, quibuscunque cujuscunque ordinis, dignitatis, aut status; sed etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus quocunque modo vel tempore factæ noscantur, auctoritate Apostolica ex nunc ex certa scientia revocamus, cassamus & annullamus; & decernimus de cetero non habere aliquam roboris firmitatem. Nulli ergo, &c. Datum apud Pissatum Burdigalensi. diocesi. x. Kalendas Martii, anno secundo.

¶ P I T H. ¶ Promissiones.] Melius, provisiones.

III. CLEMENS V. [c. an. 1306. in
Gallia.]

Beneficia majora & minora, vacantia & vacatura, presertim in Provincia Burdegalen. Clemens V. certis ex causis sua dispositioni reservavit, cum appositione decreti.

E T I in temporalium dispositione bonorum habenda sit discretio cauta, præcipue, ut ea dignè & laudabiliter disponantur: in Ecclesiasticis tamen rebus multo fortius invigilare nostra debet intentio, ut juxta personarum conditiones & status, ad Divini nominis laudem, & ipsarum utilitatem provideatur ex merito Ecclesiasticis personis; cum juxta Canonicas functiones, nihil sit quod Ecclesiæ Dei magis officiat, quam quod indignè assumatur ad regimen animarum. Hac igitur consideratione moti specialiter Burdegalem Ecclesiam, de qua licet immeriti sumus noviter ad hunc itatum summi Apostolatus assumpti, & Monasterium Sanctæ Crucis Burdegalem. Ordinis S. Benedicti, etiam vacans per obitum quondam Fratris Gulielmi de Bobio Abbatis ejusdem. Et generaliter Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales Ecclesias, Monasteria, Prioratus, & quoscunque Personatus, Dignitates vel Officia, cujuscunque ordinis & conditionis existant; necnon Canonicatus, Præbendas, Ecclesias cum cura vel sine cura, & alia quælibet Beneficia Ecclesiastica, quocunque nomine appellentur, quæ apud Sedem Apostolicam vacare noscuntur ad præfens, & quæ toto nostri Pontificatus tempore vacare contigerint in futurum; provisioni, collationi & dispositioni nostræ & Sedis ejusdem hac vice auctoritate Apostolica referamus: decernentes ex nunc irritum & inane, si quid contra hoc per quoscunque, quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum est hæcenus, vel in posterum contigerit attentari: Constitutione Clementis IV. & Bonif. VIII. Rom. Pont. præf. nost. & alia quælibet in contrarium edita non obstantia. Et quia plus timere solet, quod specialiter injungitur, quam quod generaliter imperatur, hac reservatione nostrâ & decreto ligari volumus ignorantes. Et quia Bullam nostram non habemus ad præfens, ad cautelam præsentium & memoriam futurorum hujusmodi reservationem cum præmissi interpolatione decreti scribi, & in publicam formam redigi iussimus per Bernardum Caprari publicum Notarium infra scriptum: quam etiam sigilli (quo utebatur olim Burdeg. Ecclesiæ præfidentis) fecimus appendere muniri. Datum Burdeg. 11. Kal. Aug. Pontificatus nostri anno primo.

¶ In Concilio Lateranensi sub Inno. IV. ca. 26. refertur in c. Nihil est, extr. de elect.

IV. JOANNES XXII. Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. [c. an. 1317. Aventoni.]

Papa hic primo ambicionem & importunitatem quorundam Religiosorum & Secularium super obtinendis pluribus Beneficiis dispensatis, qui insufficientes quandoque erant pro uno, in diversis locis, Regnis & aliis locis distantibus recitari, apponit plures ex hoc contingentes incongruitates, & tandem statuit, quod omnes (exceptis Cardinalibus, ac Regum filiis) qui super pluralitate Beneficiorum, que alias de jure non poterant obtineri, dispensationem obtinent, unum cum cura, aliud sine cura possint à tempore notitiæ eligere intra mensem, & alia cum effectu dimittere teneantur: alias omnibus sic dispensatis sint ipso jure privati. Et idem de Beneficiis, in quibus jus est ad rem dum vacant, de pluribus etiam talibus, in quibus tamen sine dispensatione detentis, ordinat, quod ultimum obtineant, & omnia alia dimittant intra mensem, alioquin omnibus sint privati. Item vult quod qui amodo talia receperint, dimissionem de primo faciant coram Ordinario cum effectu, alioquin sint omnibus ipso jure privati. Que omnia sic vacantia dispositioni Apost. Sedis reservat, interpretans Ordinarios in hoc casu solos Diaconos Beneficiorum sic dimissionem. Item hoc vult de solis Beneficiis intelligi, in quibus quis per se, vel Vicarium suum temporalem, curam animarum, vel spirituales jurisdictionem exercet de consuetudine vel de jure. H. d. de Lau.

¶ Vide Conc. Trid. sess. 7. de reform. ca. 2. § 4. § sess. 24. de reform. c. 17.

E Xcecrabilis ⁰ quorundam tam Religiosorum quam Secularium ambitio, quæ semper plus ambiens, eò magis insatiabilis creditur, quò sibi amplius indulgetur, & improbitas importuna potentiam à nobis & prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus non tam obtinuisse, quam extorsisse plerumque noscuntur, ut unus interdum etiam ad unum Beneficium Ecclesiasticum minus idoneus, in diversis Ecclesiis nedum vicinis, sed ab invicem longè distantibus, imò nonnunquam in diversorum Regnorum partibus situatis, plures quam duas vel tres aut plures etiam Dignitates vel Personatus, Officia seu Prioratus, aut diversâ Ecclesiastica Beneficia

Parti II.

curam animarum habentia possit dispensativè, cum aliis non liceret de jure communi recipere, & simul licitè retinere. Unde inter cetera, inconvenientia infra scripta nascuntur, quòd videlicet interdum unus, qui unum, quamvis modicum, vix officium implere sufficeret, plurimorum sibi vendicat stipendia, que multis literatis viris vite puritate, ac testimonio bonæ famæ pollutibus, qui mendicant, possent abundè sufficere, æquâ distributione collatâ. Habentibus ipsa paratur vagandi materia, divini cultus minuuntur, hospitalitas in ipsis Beneficiis debita non servatur; & dum non sunt sui in unaquaque regione Rectores, Ecclesiarum detrahitur commodis & honori: que carentes defensionem auxilio in iuribus suis & libertatibus multipliciter collabuntur, ruinis patent ædificia nobilia, que magnificentia extruxerat decessorum: Et, quod amarum est dolendum, animarum cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculosè præbentur. Nos itaque tot malis, tantisque discriminibus occurrere cupientes, omnes & singulas dispensationes super receptione ac retentione plurium Dignitatum, Personatum, Officiorum, Prioratum, aut Beneficiorum, quibus cura sit animarum annexa, sub quacunque forma vel expressione verborum à nobis, vel dictis prædecessoribus nostris cuicunque personæ concessas, (Cardinalibus tamen sanctæ Rom. Eccle. qui circa nos universali Ecclesiæ serviendo, singularum Ecclesiarum commoditatibus se impendunt; ac Regum filiis, qui propter sublimitatem eorum, ac generis claritatem, sunt potioris prærogativa gratiæ attollendi, duntaxat exceptis) deliberatione super hoc cum Fratribus nostris habita diligenti, de ipsorum consilio, & ex certa nostra scientia, in forma subscripta duximus taliter moderandas, quòd per moderamen nostrum effrenatam circa easdem personas talium Beneficiorum multitudinem refrenemus, ipsique impetrantes fructu dispensationum hujusmodi totaliter non fruissentur. Statuimus itaque, & de Fratrum nostrorum consilio ordinamus, quòd obtinentes nunc ex dispensatione legitima pluralitatem hujusmodi Dignitatum, Personatum, Officiorum, aut Prioratum seu Beneficiorum, quæ alias absque alia dispensatione legitima obtineri nequibant; unum tantum ex Dignitatibus, Personatibus, Officiis, Prioratibus, Ecclesiis, vel Beneficiis hujusmodi, quibus cura imminet animarum, cum Dignitate, Personatu vel Officio, Prioratu, Ecclesia, vel Beneficio sine cura, que habere maluerint prætextu dispensationis sufficientis circa id eisdem indulta possint licitè retinere: que tamen teneantur eligere intra mensem, numerandum à tempore notitiæ Constitutionis istius. Ceteris Beneficiis cum cura vel sine cura, que ipsius dispensationis prætextu tenebant, & que aliter ante non poterant de jure absque dispensatione aliqua licitè retinere, que nos extrinsecus vacare decernimus, coram Ordinariis sub testimonio publico intra idem tempus verbaliter vel realiter cum effectu dimissis, absque eo, quòd ad illa nunquam sine nova collatione ab eo, qui facere poterit faciendâ redire, aut eorum administrationi se immiscere præsumant. Alioquin tam his, quam aliis omnibus Beneficiis, quæ virtute hujusmodi nostri moderaminis retinere poterant, ut præfertur, sint ipso jure privati, & prorsus inhabiles ad similia Beneficia obtinenda. Per hoc autem eis, qui Dignitates, Personatus, Officia, Prioratus, vel alia Beneficia curam animarum habentia ex dispensatione, qua jus tributum juxta nostram moderationem præscriptam, obtinent, & alia similia Beneficia nostrarum vel eorumdem Prædecessorum auctoritate Literarum expectant, cum quibus est, ut illa cum vacaverint recipere, & una cum obtentis retinere licite valeant dispensatum: nolimus derogari, quin ea cum vacaverint intra dicti temporis spatium possint eligere, & dimissis aliis recipere in forma præscripta, ac licitè retinere, penas similes incursum, si hujusmodi nostre contraire præsumperint sanctioni. Porro quia quorundam oculos sic avare cupiditatis vitium excæcavit, quòd plura talia Beneficia simul absque dispensatione canonica retinere præsumunt: Nos de illis præfenti decreto statuimus, ut omnia & singula Beneficia sic detenta (illo tamen retento, quòd ultimo receperunt, dummodo in eo ex collatione canonica competat jus eisdem) intra tempus, ut præscribitur, limitatum verbo & facto, ac sine fraude, coram Ordinariis sub testimonio similiter publico dimittere teneantur. Quod si non fecerint, & illo sint ipso jure privati, in quo jus eis alias competeat, & inhabiles penitus ad quacunque obtinenda Ecclesiastica Beneficia censentur. Qui verò deinceps receperint Dignitatem vel Personatum, seu Officium, aut aliud Beneficium curam animarum habens annexam, si antea simile Beneficium obtinebant, illud quo ipso jure (postquam secundi possessionem habuerint, vel per eos omni dolo & fraude cessantibus, quominus habeant, iterit) privati noscuntur, absque mora dispendio in Ordinariarum manibus dimittere debeant, pari modo: alioquin extunc sint ipso jure secundo privati, & nedum ad sacros suscipiendos Ordines, quin etiam ad habendum quocunque aliud Ecclesiasticum Beneficium inhabiles reputentur. Que omnia & singula Beneficia vacantia, ut præmittitur, vel dimissa nostræ & Sedis Apostolicæ dispositioni, de ipsorum Fratrum consilio referamus: Inhibentes ne quis præter Rom. Pont. quancunque sit super hoc auctoritate munitus, de hujusmodi Beneficiis disponere, vel circa illa per medium permutationis, vel alias innovare hoc quoquo modo præsumat. Nos enim si secus actum, seu attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Ceterum Ordinarios intelligimus in casibus præscriptis Episcopos, in quorum civitatibus, vel diocesis constitunt

Ecc